

ALLAH'IN BEŞER RESÛLÜ

Bu makalede Hristiyanların İsa Aleyhisselâm hakkında sergiledikleri aşırı tutum ile inanmayanların peygamberlerin beşer oluşuna karşı geliştirdikleri söylem, İslâm dünyasında karşılaşılan bazı yanlış durumlarla mukayese edilmek suretiyle incelemeye tâbi tutulacaktır.

Tarih sürecinde peygamberlere karşı geliştirilen yanlış tutumlar, indirgemeci ve aşırı yüceltmeci olmak üzere ikiye ayrılır. Bunlardan birincisine örnek, Yahudilerdir. Onların birçoğu peygamberlere gereken değeri vermemiş, onlara iftiralar atmış, sıradan bir insana gösterdikleri sevgiyi, saygıyı onlardan esirgemişlerdir. Ve nihayetinde onları öldürecek gaddarlığı da sergileyebilmişlerdir.

İkincisine örnek ise Hristiyanlardır. Onlar Yahudilerin zıddına peygamber (İsa Aleyhisselâm) sevgisinde aşırıya kaçmış ve onu tanrı edinmişlerdir. Kur'ân'da kendilerinden ehli kitap olarak bahsedilen Yahudi ve Hristiyanlar, peygamberlere karşı gösterilen davranışların iki aşırı ucunu oluşturmuşlardır.^[1]

Bir beşere vahiy inmesini kabul etmeyen bu aklın sadece peygamber tasavvuru değil, aynı zamanda Allah tasavvuru da bozuktur.

Bu iki grubun dışında kalan milletlere de peygamberler gönderilmiştir. Genel olarak "inanmayanlar" veya "müşrikler" olarak adlandırılan bu gruplar, ehli kitabın aksine, kendilerine elçi olarak gönderilen peygamberlerin beşer olma özelliğini dillerine dolamışlardır.

Bu makalede Hristiyanların İsa Aleyhisselâm hakkında sergiledikleri aşırı tutum ile inanmayanların peygamberlerin beşer oluşuna karşı geliştirdikleri söylem, İslâm dünyasında karşılaşılan bazı yanlış durumlarla mukayese edilmek suretiyle incelemeye tâbi tutulacaktır. Yahudilerin ve -az da olsa- bazı Müslümanların gösterdiği indirgemeci peygamber tasavvuruna bu makalede değinilmeyecektir.

1. Müşriklerin beklentisi: Melek peygamber

Dini tebliğ etmek için gönderilen peygamberlerin birer beşer olmalarını, inanmayanlar bir türlü kabullenmek istememişlerdir. Tarihî açıdan Nûh Aleyhisselâm zamanına kadar götürülebilecek bu durum, son nebî Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem'e kadar böyle devam ede gelmiştir. Nûh Aleyhisselâm, kavmine elçi olarak gönderildiğinde ona şöyle itiraz edilmişti:

Biz Nûh'u, kendi kavmine elçi gönderdik. "Ben sizin için açık bir uyarıcıyım" dedi. Allah'tan başkasına kulluk etmeyiniz diye uyarıyorum. Çünkü ben üzerinize gelecek acıklı bir günün azabından korkuyorum. Kavmin-den ileri gelen kâfirler dediler ki: Biz seni sadece BİZİM GİBİ BİR BEŞER olarak görüyoruz... (Hûd 11/25-27)

Bu tür itirazlar sadece Nûh Aleyhisselâmın kavmi ile sınırlı kalmamıştır. Hûd Aleyhisselâmın kavmi Âd, Sâlih Aleyhisselâmın kavmi Semûd ve onlardan sonra gelen peygamberlere de kendi kavimleri hep aynı itirazda bulundular: "Sizin bizden ne farkınız var ki? Siz de bizim gibi bir insansınız!" Bu durum ayetlerde şöyle anlatılmıştır:

Sizden öncekilerin; Nûh, Âd, Semûd kavimlerinin ve onlardan sonrakilerin haberleri size gelmedi mi? Onları Allah'tan başkası bilmez. Resûlleri kendilerine mucizeler getirdi de onlar, ellerini onların ağızlarına bastılar ve dediler ki: "Biz, sizinle gönderilen şeyi tanımıyoruz. Bizi çağırdığınız şeye karşı derin bir kuşku içindeyiz."

Resûlleri de dedi ki: "Gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe mi var? Hâlbuki O, sizin günahlarınızın bir kısmını bağışlamak ve sizi belirli bir vakte kadar yaşatmak için sizi (hak dine) çağırıyor." Onlar dediler ki: "SİZ DE BİZİM GİBİ BİR BEŞERDEN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLSİNİZ Kİ! Siz bizi atalarımızın tapmış olduğu şeylerden döndürmek istiyorsunuz. Öyleyse bize apaçık bir delil getirin!" (İbrâhîm, 14/9-10. Benzer ayetler için bkz: Tegâbü'n, 64/5-6)

Zaman geçmiş, kavimler değişmiş, sıra Mekkelilere gelmişti. Onlar da tıpkı kendilerinden önce inanmayanların, peygamberlerine karşı çıktıkları gibi Muhammed Aleyhisselâma karşı çıkmış ve aynı sözleri onun için söylemişlerdi:

Bu elçinin özelliği ne ki? O da yemek yiyor, o da sokaklarda geziyor! Ona bir melek indirilse de birlikte uyarıcılık yapsa olmaz mı? (Furkân 25/7)

Rablerinden kendilerine ne zaman yeni bir bilgi gelse onlar bunu, hep alaya alarak kalpleri oyuna eğlenceye dalarak dinlemişlerdir. O zalimler şöyle fısıldaştılar: "BU (MUHAMMED), SİZİN GİBİ BİR BEŞER OLMAKTAN BAŞKA NEDİR Kİ! Siz şimdi gözünüz göre göre büyüye mi kapılıyorsunuz?" (Enbiyâ 21/2-3)

Allah'ın elçileri için sarf edilen bu kabullenememe cüm-

leleri, inanmayanların iman etmeleri yönündeki en büyük engeldi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

İnsanlara doğru yolu gösteren bir elçi geldiği zaman inanmalarına tek engel, hep onların şu sözleri olmuştur: "ALLAH BİR BEŞERİ Mİ ELÇİ OLARAK GÖNDERMİŞ!" (İsrâ 17/94)

Bir beşere vahiy inmesini kabul etmeyen bu aklın sadece peygamber tasavvuru değil, aynı zamanda Allah tasavvuru da bozuktur. Çünkü Allah bu tür iddialarda bulunanların, kendisini gereği gibi tanı(ya)madıklarını bildirmiştir:

Onlar "Allah hiçbir beşere bir şey indirmemiştir" demekle Allah'ı gereği gibi tanıyamamışlardır... (En'âm 6/91)

Bu itirazlar inanmayanlar açısından bir nebze makul görülebilir. Zira inanmamaları için aradıkları bahanelerin en büyüğünü bu cümlelerde bulabiliyorlardı. Bu akla göre Allah, insanlar içerisinde bir elçi göndermez; fakat gönderse bile bunu mutlaka ileri gelenler (mele') takımından seçerdi!^[2] Bu da olmazsa, onlara göre geriye tek bir seçenek kalıyordu: Melek Peygamber! Nûh Aleyhisselâmın kavminin inkârcı ileri gelenleri şöyle demişlerdi:

Bu (Nûh), sadece sizin gibi bir beşerdir. Size üstün ve hâkim olmak istiyor. Eğer Allah elçi gönderecek olsaydı melekleri gönderirdi. Biz en eski atalarımızdan bile böyle bir şey duymadık! (Mu'minûn 23/24)

Ayette görüldüğü gibi bu kavim "biz en eski atalarımızdan bile böyle bir şey duymadık!" diyerek bir beşerin Allah'ın elçisi olmasını kabullenemiyorlardı. Hâlbuki söyledikleri bu söz, bir yalandan ibaretti. Zira Allah onlardan önce hiçbir kavme melek peygamber göndermemiştir.

Araştırma

Dr. YAHYA ŞENOL

Aslında peygamberlerin meleklerden olmasını isteyenlerin unuttukları bir başka gerçek vardı: Kendileri in-sandı!

De ki: “Yeryüzünde uslu uslu gezip dolaşanlar melekler olsaydı elbette biz de onlara elçi olarak gökten bir melek indirirdik.” (İsrâ 17/95)

Bir beşerin değil de bir meleğin elçi olarak gönderilmesini isteyen bu anlayış, hayat dışı/gündem dışı kalacak bir peygamber isteğini yansıtmaktadır. Çünkü peygamber bir melek olursa “*o bir melek, biz nasıl onun yaptıklarını yapabiliriz! O kim, biz kimiz!*” denilecek ve örnek alınması mümkün olmayacaktı. Bu da örneksiz, modelsiz, pratiğe dökülememiş bir din ve hayatın dışında kalacak bir peygamber ortaya çıkaracaktı. Hâlbuki yaptığı her şeyi güzel yapan Allah, böyle bir şeye imkân vermemiş, beşer cinsine yine kendi cinsinden beşer peygamberler göndermiştir.

2. Hristiyanların aşırı tutumları

Buraya kadar örnekleri sunulan itirazlar, inanmayanlar tarafından yapılıyordu. Peki, inananlar tarafından peygamberlerin beşer oldukları gerçeğine nasıl bakılmıştır? Bu sorunun cevabını araştırdığımızda ilk olarak Hristiyanlarla karşılaşmaktayız. Hristiyanlar, kendilerine elçi olarak gönderilen İsa Aleyhisselâm hakkında öylesine aşırı gittiler ki onu önce “tanrının oğlu”, nihayetinde de “tanrı” ilan ettiler. Papa 16. Benediktus (Joseph Ratzinger) başkanlığında kurulan bir heyet tarafından hazırlanan ve Papa 2. Jean Paul’un imzasıyla yayımlanan Katolik Kilisesi Din ve Ahlak İlkeleri adlı kitapta, 451 yılında Kadıköy’de toplanan dördüncü ökümenik Konsil’in Hz. İsa ile ilgili kararı şöyle ifade edilmiştir:

“Kutsal Kilise Babalarının görüşlerine uygun olarak, Rabbimiz Mesih İsa’nın tek ve aynı Oğul olduğunu, mükemmel Tanrılığa, mükemmel insanlığa sahip, gerçek-

ten Tanrı ve gerçekten insan olduğunu, akıllı bir ruh-tan ve bedenden oluştuğunu, Tanrılık açısından Baba ile aynı özde olduğunu, insanlık açısından da bizle aynı özde olduğunu, günah dışında hepimize her şeyde benzer olduğunu, Tanrılık açısından yüzyıllar öncesinden Baba'dan doğan, bu son günlerde de insanlık açısından bizim için ve bizim esenliğimiz için Tanrı'nın Annesi Bakire Meryem'den doğduğunu oybirliği ile kabul ettiğimizi resmen beyan ederiz.”^[3]

Aynı kitapta İsa Aleyhisselâm için söylenen sözler arasında şunlar da vardır:

“Melekler Mesih'e aittir, çünkü Onun aracılığıyla ve Onun için yaratılmışlardır. Nitekim gökte ve yeryüzünde, görünen ve görünmeyen şeyler, tahtlar, egemenlikler, yönetimler ve hükümlerlikler, her şey Onda yaratıldı; her şey Onun aracılığıyla ve Onda yaratılmıştır.”^[4]

Hristiyanlar İsa Aleyhisselâmla ilgili bu fikirlere şu an ellerinde bulunan İncil'den ulaşmışlardır. Çünkü İncil bütün her şeyin İsa için yaratıldığını belirtir. Pavlus'un Koloselilere Mektubu'nda bu husus, şöyle anlatılır:

“Görünmez Tanrı'nın görünümü, bütün yaratılışın ilk doğanı O'dur.

Nitekim yerde ve gökte, görünen ve görünmeyen her şey -tahtlar, egemenlikler, yönetimler, hükümlerlikler- O'nda yaratıldı. **Her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için yaratıldı.**

Her şeyden önce var olan O'dur ve her şey varlığını O'nda sürdürmektedir.

Bedenin, yani inanlılar topluluğunun başı O'dur. Her şeyde ilk yeri alsın diye başlangıç olan ve ölümler arasından ilk doğan O'dur.” (Koloseliler, Bölüm 1: 15-18)

“Yerde ya da gökte ilah diye adlandırılanlar varsa da -nitekim pek çok «ilah», pek çok «rab» vardır- bizim için tek bir Tanrı Baba vardır. O her şeyin kaynağıdır; bizler O'nun için yaşıyoruz. Tek bir Rab var; O da İsa Mesih'tir. **Her şey O'nun aracılığıyla yaratıldı**, biz de O'nun aracılığıyla yaşıyoruz.” (1.Korintliler, Bölüm 8: 5-6)

Görüldüğü gibi İncil, yaratılan her şeyin İsa'nın aracılığı ile ve onun için yani onun yüzü suyu hürmetine yaratıldığını belirtmektedir. Öyleyse bugün böyle bir anlayışa sahip olan Hristiyanlar, kendilerince haklı bir sebebe dayanmış olmaktadır: Zira mukaddes bildikleri kitapları, İsa'yı

onlara böyle tanıtmaktadır. Bugün sıradan bir Hristiyan'a “siz niçin İsa hakkında böyle düşünüyorsunuz?” diye sorulsa onun vereceği cevap “çünkü bizim mukaddes kitabımızda İsa böyle tanıtılmaktadır” olacaktır. Doğrudur; yukarıda da görüldüğü gibi bugün ellerinde bulunan kutsal kitapları onlara İsa'yı böyle tanıtmaktadır.

3. İlginç benzerlik: Hakikat-i Muhammediyye

Müşriklerin ve Hristiyanların yanlış Peygamber tasavvurunu gördükten sonra Müslümanlarda durumun nasıl olduğuna geçebiliriz. Ne yazık ki peygamberler hakkındaki bu yanlış düşünceler, bazı Müslümanların inancına da karışmıştır. Mesela halk arasında oldukça yaygın olan ve kutsî hadis olarak bilinen; fakat hadis âlimleri tarafından açıkça “uydurma (mevdû' = [موضوع]) olduğu belirtilen “Sen olmasaydın... Sen olmasaydın... Ben kâinatı yaratmazdım (لولاك لولاك لما خلقت الأفلاك) = levlâke levlâke lemâ halaktu'l-eflâk)” sözü buna örnek gösterilebilir. Bazıları aslı astarı olmayan bu rivayete dayanarak ilk yaratılan şeyin hakikat-i Muhammediyye olduğunu, her şeyin ondan ve onun adına yaratıldığını iddia etmişlerdir. Tıpkı Hristiyanların, her şeyin Hz. İsa için yaratıldığını iddia ettikleri gibi... Önde gelen mutasavvıflardan Muhyiddin İbnü'l-Arabî başta olmak üzere birtakım sûfiler tarafından ortaya atılan ve geliştirilen hakikat-i Muhammediyye inancı, kısaca şöyle özetlenebilir:

Bazıları aslı astarı olmayan bu rivayete dayanarak ilk yaratılan şeyin hakikat-i Muhammediyye olduğunu, her şeyin ondan ve onun adına yaratıldığını iddia etmişlerdir.

“Vücûd-ı mutlak'ın taayyün ettiği ilk mertebeye (taayyün-i evvel) hakikat-i Muhammediyye adı verilir. Vücûd-ı mutlak açısından bakıldığında bu mertebeye var oluşun başlangıcıdır. Mevcûdat açısından bakıldığında ise gerçek yaratma (halk = خلق) fiili, vücûd-ı mutlakın hakikat-i Muhammediyye mertebesine tenezzülünden sonra olmuş ve **her şey ondan yaratılmıştır.**

Araştırma

Dr. Yahya ŞENOL

Hız. Peygamberin altmış üç senelik zamanla sınırlı cismanî hayatından ayrı bir varlığı daha mevcuttur. Allah'tan başka hiçbir şey yokken ilk defa hakikat-i Muhammediyye var olmuş, **bütün yaratıklar bu hakikatten ve onun için halk edilmiştir (yaratılmıştır) Âlemin var olma sebebi, maddesi ve gayesi bu hakikattir.** (...) Resûl-i Ekrem'in ruhu ve nuru bütün insanlardan, peygamberlerden, hatta meleklerden önce var olduğundan Peygamber insanlığın manevî babasıdır. (...) (Muhyiddin) İbnü'l-Arabî'ye göre hakikat-i Muhammediye nur olması bakımından **âlemi yaratma ilkesi ve onun aslıdır.** Varlık şeklinde zâhir olan ilâhî tecellinin ilk mertebesidir.^[6]

Kaynağının Yeni Eflatunculuktaki "logos" veya İskenderiyeli Aziz Clemens'in peygamberlik konusundaki görüşlerine dayandığı ve bunun önce Şii muhitine, oradan da tasavvufa geçtiği ileri sürülen^[7] bu anlayışın, Kur'an'ın şekillendirdiği peygamber tasavvuru ile uzaktan yakından bir alakasının olmadığını söylemek hiç de zor değildir. Nitekim başta hadis ulemâsı ve Hanbelîler olmak üzere birçok âlim, Hz. Peygamber'in bu şekilde anlaşılmasının onu ilahlaştırmak anlamına geleceğini söyleyerek bu inancı küfür ve şirk saymışlar; daha önceki ümmetlerin de peygamberleri konusundaki aşırılıkları sebebiyle sapıklığa düştüklerini söylemişlerdir.^[8]

4. Aşırılık karşısında Nebîmizin tutumu

Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem, kendisi hakkında aşırı gitmemeleri hususunda zaman zaman Sahâbe-i Kirâm'ı uyarmış ve kendisinin de tıpkı onlar gibi bir beşer olduğunu vurgulamıştır. Hadis kitaplarında bununla alakalı birçok hadis bulunmaktadır. Bunlardan birkaç tanesi şöyledir:

Ömer b. Hattâb, "Hz. Peygamber'i şöyle derken işitmiştim" demiş ve şu rivayeti aktarmıştır:

"Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı surette methetdikleri gibi sakın sizler de beni methederken aşırı gitmeyin! Şüphesiz ki ben sadece Allah'ın kuluyum. (O yüzden bana sadece) Allah'ın kulu ve resûlü deyin."^[9]

Enes b. Mâlik'in rivayet ettiği bir hadise göre bir adam Nebîmize "ya seyyidî /ey efendim, ey efendimin oğlu! Ey bizim en hayırlımız, ey en hayırlımızın oğlu!" gibi sözler sarf ederek seslenmişti. Adamın bu sözlerini işiten Nebîmiz ise şöyle buyurmuştur:

"Ey insanlar! Allah'tan korkun. Sakın şeytan sizi aldatma-

sın. Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im. Allah'ın kulu ve resulüyüm. Allah'a yemin ederim ki beni, Allah'ın bana verdiği makamın üstüne çıkarmanızı sevmiyorum."^[10]

Başka bir rivayet şöyledir: Resûlullâh, Ümmü Seleme'nin odasının kapısı önünde şiddetli bir kavga işitmiş ve dışarı çıkıp kavga edenlere şöyle demişti:

"Şüphesiz ben de sizin gibi bir insanım. Zaman olur ki bana sizden iki hasım gelir de biriniz haksızken diğerinden daha düzgün konuşmuş olabilir; ben de o düzgün sözleri doğru sanarak onun lehine hükmedebilirim. Binaenaleyh kimin lehine bir Müslümanın hakkı ile hükmettimse bilsin ki bu hak ateşten bir parçadır; ister onu alsın, ister bıraksın."^[11]

Ebü Hureyre'nin rivayet ettiğine göre Resûlullâh, bir defasında Allah'a şöyle niyazda bulunmuştu:

Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im. Allah'ın kulu ve resulüyüm. Allah'a yemin ederim ki beni, Allah'ın bana verdiği makamın üstüne çıkarmanızı sevmiyorum.

"Allahım! Muhammed ancak bir beşerdir. Beşerin kızdığı gibi kızar. Ben senden ahid/söz alıyorum. Elbette sen bu ahdi bozmazsın. Ben ancak bir beşerim. Dolayısıyla hangi mümine eziyet eder, kötü söz söyler veya döversen bunu onun için bir keffâret ve kıyamet gününde onu kendisiyle sana yaklaştıracığın bir ibadet kıl!"^[12]

Bir gün Resûlullâh 4 rekâtlık bir namazı 5 rekât kıldırınca Ashâb-ı Kirâm: "Namaza bir ziyade mi yapıldı?" diye sordular. Resûlullâh da cevaben: "Hayır! Şayet namaz hakkında yeni bir şey gelmiş olsaydı onu mutlaka size haber verirdim. Fakat ben de sizin gibi bir beşerim. Siz unuttuğunuz gibi ben de unuturum. (Bir şey) unuttuğum zaman bana hatırlatın." buyurdu ve yanıldığı için sehv secdesi yaptı.^[13]

Rivayetlerden de gayet açık bir şekilde görüldüğü gibi Resûlullâh kendinin bir beşer olduğunu unutmamaları ve kendisi hakkında aşırıya kaçmamaları yönünde sahabeye uyarılarda bulunmuştur. Çünkü O, bazı konularda olduğu

gibi peygamberlerine davranışları konusunda da Müslümanların ehli kitabı taklit etmelerinden endişe ediyordu. Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Sizden öncekilerin izlerini kuşkusuz karış karış, arşın arşın takip edeceksiniz. Onlar bir kertenkele deliğine girseler siz de arkalarından gideceksiniz."

Dedik ki; "Onlar Yahudiler ve Hristiyanlar mı?"

Başka kim olabilir ki! Dedî." [14]

Yukarıda İncil'den yapılan alıntı ve bazı Müslümanların İslâm adına, Peygamberimizi yüceltmek adına yaptıkları, maalesef Peygamberimizin bu konudaki endişelerinin haklı çıktığını göstermiştir.

"Peygamberimizin her zaman ve her durumda insan olduğu, Allah'ın ancak bir kulu olup yalnız ona kulluk yaptığı açık ve kesin iken İslâm'a mensup kimi çevrelerin onun hakkında aşırı gitmekte, kulluğa yakışmayan kimi nitelermelerle nitelermektedir. Yüce Allah, onun için ve başkaları için "Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler" (Zümer, 39/30) dediği halde kimileri, başka insanlardan ayırarak bedeni ve ruhu ile yaşadığı, insanlar arasında dolaştığı, rüyalarına girdiği veya toplantılarına katılarak kendileriyle konuştuğu, kendisi ile görüşüp hadis rivayetlerinin sahih olup olmadığını kendisinden sorup öğrendikleri, kabinde diri olup kendisine yapılan seslenmeleri ve duaları işittiği gibi şeylere inanmakta ve seslendirmektedir." [15]

Öyle ki yukarıda tanımlı verilen hakikat-i Muhammediyye inancında sınır tanımayan bazı sûfiler: "Muhammed'dir cemâl-i Hakk'a mir'ât (ayna), Muhammed'den göründü kendi bizzat!" diyerek Allah Teâlâ'nın Muhammed sallallâhu aleyhi ve selleminden bizlere göründüğünü söyleye bilmişlerdir. [16] Hatta bu kadarla yetinmeyip işi daha da ileri götürenler olmuştur:

"Ahmed'de gizlenen, 'Hû'dur. Sûfîler bunu ifade etmek için perde-i mîm dey-

şine sıklıkla baş vurur ve "Ahmed'deki mîm perdesini kaldırı da bir bak, ardında kim duruyor!" derler. Arapça'daki "Ahmed" kelimesinin yazılışındaki mîm harfi kaldırılırsa geriye "Ahad" kalır." [17]

İlk bakışta Peygamberimizin Allah'la bir tutulduğu izlenimini veren bu ifadeler daha dikkatli bakıldığında durumun zannedilenden daha vahim olduğu görülecektir. Zira Ahad (أحد) kelimesi ile Ahmed (أحمد) kelimesi arasında farklı olarak bir mîm (م) harfi vardır. Bu fark yazılıştadır ve Ahmed'in lehinedir. Çünkü onlara göre bütün âlem o mîm harfinin içindedir!.. [18] Yani mahiyet itibarıyla 'Ahmed' (Peygamberimiz) hâşâ 'Ahad' (Allah)'dan bir adım önde olmuş olmaktadır!

Bir başka sûfi ise şunları söylemiştir:

"Allah Teâlâ, Resûlullâh Efendimizi kemâline yaratınca Cemâline ve Celâline mazhar kılınca isim ve sıfat hakikatlerinden her hakikati de onda yarattı."

Resûlullâh Efendimizin nefsinin de kendi Nefsinden yarattı. Nefs ancak bir şeyin zatıdır." [19]

Bu tür ifadelerin Allah'ın kulu ve elçisi olan beşer peygamber tasavvuru ile hiçbir ilgisi olmadığını anlamak için insanın bir parça olsun "akletmesi gerekir" dememiz gerekirken bu inanç sahipleri tarafından karşımıza büyük bir engel çıkarılmaktadır:

"Bunun böyle olduğunu idrak etmek doğrusu pek güçtür, çünkü bu meydanda akıllar kesmez olur." [20]

Hâlbuki diğer taraftan Allah Teâlâ aklını kullanmayanlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"... Allah aklını kullanmayanların üstüne pislik yığar." (Yûnus, 10/100)

Bir tarafta akli kullanmaya azami derecede teşvik eden ve aklını çalıştırmayanları pislige boğacağı yönünde tehdit eden Allah'ın ayetleri, diğer tarafta "bu meydanda akıllar kesmez" diyerek akli devre dışı bırakan zihniyet!

Bir de İslâm'ın öğretilerine aykırı bir iş yahut bir durum söz konusu olduğunda "Yarın kıyamette Hz. Muhammed'in karşısına nasıl çıkarız, onun yüzüne nasıl bakarız, ona nasıl hesap verimiz?" diyen Müslümanlara rastlanmaktadır. Bunlara söylenecek sözler şunlardır:

"Hz. Muhammed peygamberlik görevini yapmış ve Hz. Ebu Bekir'in "Kim Muhammed'e tapmışsa Muhammed ölmüştür." dediği gibi, ölmüştür. **İnsanlar onun huzuruna değil, Allah'ın huzuruna çıkacaklar ve yaptıklarının hesabını ona değil, Allah'a vereceklerdir.** Ceza veya mükafatlarını o değil, Allah verecektir. Mevcut Hristiyanlık'ta hemen her şey Hz. İsa'dan istendiği ve onun her şeyi yapması beklendiği gibi, Hz. Muhammed insanları yargılamayacak, insanları iyi ve kötü diye tasnif etmeyecek [...] şu veya bu şeylerden veya yerlerden kurtarmayacaktır." [21]

5. Allah'ın peygamberi: Beşer resûl

Allah'ın bizlere öğrettiği sağlam ve her türlü aşırıktan uzak "**beşer peygamber**" tasavvurunu gözden geçirmek için yine O'nun sözlerine başvurmak gerekmektedir. Çünkü kendi yarattığı ve peygamber olarak gönderdiği kişileri O'ndan daha iyi tanıyan ve tanıtan hiç kimse olmaz. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

Muhammed sadece bir resûldür/elçidir. Ondan önce de nice elçiler gelip geçmiştir... (Âl-i İmrân, 3/144)

...De ki: "**Fesubhânallâh! Ben beşer bir resûlden başka bir şey miyim?**" (İsrâ 17/93)

De ki: Ben de tıpkı sizin gibi bir beşerim. Bana ilâhınızın

bir tek ilâh olduğu bildiriliyor. Artık kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa hemen iyi bir iş yapsın ve Rabbi-ne ibadette kimseyi ortak etmesin.” (Kehf 18/110)

“Biz seni şahit, müjdeci, uyarıcı; Allah’ın izniyle O’na çağırın, etrafını aydınlatan bir kandil olarak gönderdik.” (Ahzap 33/45-46)

De ki: “Ben resûllerin ilki değilim. Benim ve sizin başınıza gelecekleri bilmem. Ben ancak bana vahyolunana uyarım. Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım.” (Ahkâf 46/9)

De ki: “Doğrusu ben size ne zarar verme ne de fayda sağlama gücüne sahibim.”

De ki: “Gerçekten (bana bir kötülük dilerse) Allah’a karşı beni kimse himaye edemez, O’ndan başka sığınacak kimse de bulamam.

Benimkisi yalnız Allah’tan olanı, onun gönderdiklerini tebliğdir o kadar.” (Cin 72/21-23)

De ki: “Ben size, Allah’ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size, ben bir meleşim de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyarım.” De ki: “Kör ile gören hiç bir olur mu? Hiç düşünmez misiniz?” (En’âm 6/50)

De ki: “Ben kendim için bile Allah dilemedikçe hiçbir şeye kadir değilim: Ne fayda sağlayabilirim ne de gelecek bir zararı uzaklaştırabilirim. Şayet gaybı bilseydim elbette çok mal mülk elde ederdim ve bana hiç fenalık da dokunmazdı. Ama ben iman edecek kimseler için sadece bir uyarıcı ve bir müjdeleyiciyim.” (A’râf 7/188)

Biz seni ancak âlemlere bir rahmet olmak için elçi gönderdik. (Enbiyâ 21/107)

Bu son ayete özellikle dikkat çekmek gerekmektedir. Bu ayette Allah Teâlâ Peygamberimizin bir beşer/insan olarak yaratılışını değil, risâletini/elçiliğini ön plana çıkarmaktadır. Yani ayette “biz seni âlemlere rahmet olmak için yarattık” değil; “seni âlemlere rahmet olmak için elçi gönderdik” buyurulmaktadır. Görüldüğü gibi bu iki cümle birbirinden tamamen farklı manalar taşımaktadır. Âlemlere rahmet olan; onun yaratılışı değil; peygamberliği. Bu da Peygamberimizin risâletinin ön planda tutulması gerektiğini göstermektedir.

Ayetler gayet açık ve net.. Biz, “yüzü suyu hürmetine tüm kâinatın yaratıldığı ve kendisinde Allah’ın tecelli ettiğine”

inanılan insanüstü bir peygambere değil; tıpkı bizim gibi bir beşer olan ve bu yüzden bize örnek gösterilen (üsve-i hasene), melek olmayan, gaybı bilmeyen, yeri geldiğinde Rabbinden azar işiten,^[22] -tıpkı bizim gibi- işlediği günahları için tevbe - istiğfar etmesi istenen,^[23] ama bütün bunların yanında büyük bir ahlak sahibi olan,^[24] risâleti açısından âlemlere rahmet olarak gönderilen ve her yeri bu risâlet nuru ile aydınlatan beşer peygambere iman etmekle mükellefiz. Çünkü bu, bizim imanımızın ilk şartı, olmazsa olmazıdır. Bir kişinin mümin olabilmesi için öncelikle Allah’tan başka hiçbir ilah olmadığına, ardından da Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem’in O’nun kulu ve resûlü olduğuna şahitlik etmesi gerekir:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“Ben şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. Ve yine ben şahitlik ederim ki Muhammed O’nun kulu ve resûlüdür.”

Ayette “biz seni âlemlere rahmet olmak için yarattık” değil; “seni âlemlere rahmet olmak için elçi gönderdik” buyurulmaktadır.

Şahitlik etmek, tanıklık etmektir. Tanıklık ise olayı hiçbir şüpheye yer vermeksizin görmek demektir. Bu yüzden “ben müminim” diyen herkesin, Peygamberimizin Allah’ın resûllüğünden önce herkes gibi bir kul (abd) olduğuna tanıklık etmesi yani bunu gözüyle görmüş gibi kesin bir şekilde bilmesi ve inanması gerekir. Onun her şeyden önce bir kul olması; aşırı yüceltmeci, beşer üstü bir peygamber tasavvuruna İslâm’da yer olmadığının en temel göstergesidir.

Bütün bunlardan sonra bazı yanlış anlaşılmanın önüne geçmek için şu gerçeği dile getirmemiz gerekmektedir. Muhammed sallallâhu aleyhi ve sellem muhteşem ahlakıyla, örnek kişiliğiyle (üsve-i hasene), müminlere olan engin merhamet duygusuyla, adaletiyle, şefkatiyle... bir insan olarak hepimizden üstündür. Bu üstünlük, çalışıp gayret gösterilmiş ve hak edilmiş bir üstünlüktür. İşte onun Allah tarafından bize örnek gösterilme-

sinin sebebi de budur. Bunu bir kenara bırakarak onu beşer üstü bir varlık gibi görmek ve göstermek, sebebi ne olursa olsun ilk başta Resûlullah'a haksızlıktır; onun örneğini yok etmektir. Bu yüzden her Müslüman bü-

tün davranışlarında olması gerektiği gibi bu konuda da dengeli ve dikkatli olmalı, Resûlullâh'ı Allah'ın tanıttığı şekilde tanımalı ve her durumda onu örnek alarak yaşama çalışmalıdır.

Notlar

- [1] Mustafa İslamoğlu, Üç Muhammed, Denge Yayınları, 13. Bs., İstanbul, 2004, s. 8-13.
- [2] Bkz: Seyyid Kutub, Fî Zilâli'l-Kur'ân, 12. Bs., Dârü's-Şurûk, 1986, c: 4, s. 1872. (Hûd sûresi 28. ayetin tefsiri)
- [3] Katolik Kilisesi Din Ve Ahlak İlkeleri, Çev. Dominik Pamir, İstanbul, 2000, s. 124, paragraf: 467.
- [4] Katolik Kilisesi Din Ve Ahlak İlkeleri, s. 95, par. 331.
- [5] Muhammed b. Ali b. Muhammed eş-Şevkânî, el-Fevâidu'l-Mecmûa fi'l-Ahâdîsi'l-Mevdûa, Thk: Abdurrahman el-Muallimî, el-Mektebetu'l-İslâmî, 2. Bs., Beyrut, 1392 h., s. 326; hadis no: 1013; Molla Aliyyü'l-Kârî, el-Esrâru'l-Merfûa fi'l-Ehâdîsi'l-Mevdûa (el-Mevdûatu'l-Kübrâ), Thk: Muhammed Lûtfi es-Sabbâğ, el-Mektebetu'l-İslâmî, 2. Bs., Beyrut, 1986, s. 288; hadis no: 385; İsmail b. Muhammed el-Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, 3. bs., Beyrut, 1988, c: 2, s. 335, hadis no: 2123. Aliyyü'l-Kârî ve Aclûnî, bu hadisin senet yönünden uydurma olduğunu kabul etmekle birlikte mana yönünden sahih olduğunu söylemektedirler. Bu konu hakkında İbn Teymiye şöyle demektedir: "Bazıları yerlerin, göklerin, ayın, güneşin... kısaca her şeyin Peygamberimiz sallallâhu aleyhi ve sellem için yaratılığını iddia etmektedir. Hâlbuki böyle bir şey ne sahih ne de zayıf, hiçbir şekilde Peygamberimizden rivayet edilmemiştir. Bütün ehli ilim bunu böyle kabul etmiştir. Sahabeden de böyle bir söz nakledilmemiştir. Bu, söyleyeni kesinlikle belli olmayan (anonim) bir sözdür." İbn Teymiye, Mecmûu Fetâvâ, Cem' ve Tertîb: Abdurrahmân Muhammed b. Kâsım, c: 11, s. 96. İbn Teymiye devamla, yerlerin, göklerin, ayın, güneşin vs. insanoğlu için yaratıldığını bildiren ayetleri sıralayarak bu anlayışın doğru olmadığını açıklamaktadır.
- [6] Mehmet Demirci, "Hakikat-i Muhammediyye", Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul, 1997, c: 15, s. 179-180.
- [7] Demirci, "Hakikat-i Muhammediyye", DİA, c: 15, s. 180. Hakikat-i Muhammediyye veya Nûr-u Muhammedî adı verilen bu inancın İslam dünyasına Şii'lerden onlara da Yeni Eflatunculuktan geçtiği, yahut bunda Hristiyan etkisinin veya Yunan felsefesinin bulunduğu dair açıklamalar için bkz: Hatice K. Arpaguş, Osmanlı Halkının Geleneksel İslam Anlayışı, Ensar Neşriyat, 2. Bs., İstanbul, 2006, s. 184-186.
- [8] Demirci, "Hakikat-i Muhammediyye", DİA, c: 15, s: 180.
- [9] Buhârî, Enbiyâ, 48.
- [10] Ahmed b. Hanbel, 3/153, 241, 4/25, 40. Benzer bir hadis için bkz.: Ebû Dâvûd, Edeb, 9.
- [11] Buhârî, Hiye, 10, Mezâlim, 16, Ahkâm, 20, 29, 31.
- [12] Müslim, Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, 91.
- [13] Buhârî, Salât, 31; Müslim, Mesâcid, 19 [93].
- [14] Buhârî, İ'tisâm bi's-Sünne, 14.
- [15] İbrahim Sarmış, Hz. Muhammed'i Doğru Anlamak, Ekin Yayınları, 3. Bs., İstanbul, 2007, c: 1 s. 95.
- [16] Cihat Arınc, "Hakk'ın En Parlak Aynası: Ahmed-i Muhammed", Anlayış Dergisi, Nisan 2006, sayı: 35, s. 77.
- [17] Arınc, "Hakk'ın En Parlak Aynası: Ahmed-i Muhammed", s. 77.
- [18] Abdulaziz Bayındır, Kur'an Işığında Aracılık Ve Şirk, Süleymaniye Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005, s. 83.
- [19] Abdulkerim Cîlî, İnsan-ı Kâmil, Tercüme: Seyyid Hüseyin Fevzi Paşa, Kısas Yayınları, c: 2, s. 199-200.
- [20] Arınc, "Hakk'ın En Parlak Aynası: Ahmed-i Muhammed", s. 77.
- [21] Sarmış, a.g.e., c: 1 s. 96.
- [22] İlgili ayetler için bkz: Enfâl, 8/67-68; Tevbe, 9/43; Ahzâb, 33/37; Tahrîm, 66/1; Abese, 80/1-16.
- [23] İlgili ayetler için bkz: Mümin, 40/55; Muhammed, 47/19; Fetih, 48/2.
- [24] Kalem, 68/4.